

Leo Brouwer

Hier aan de Glacisweg 58-a woonde tijdens de Duitse bezetting het gezin van Leo Brouwer.

Leendert Theodorus (Leo) Brouwer is geboren op 1 juni 1907 te Hees bij Nijmegen. De 29-jarige controleur van de Crisis Controle Dienst (C.C.D.) trouwt op 4 februari 1937 in Gronsveld met de dan 28-jarige Gronsveldse landbouwdochter Anna Maria Louisa Lebens.¹

Tijdens de bezetting is Leo Brouwer opgeklommen tot C.C.D. districtsleider voor Maastricht en omgeving.

Zoals we zien werkt Leo Brouwer bij de Crisis Controle Dienst en is belast met de controle op de maatregelen van de voedselvoorziening in Nederland, dit om de wijdvertakte zwarthandel te bestrijden. Brouwer is lid van de verzetsgroep "Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers" (LO) rond het Roermondse C.C.D.-lid Marinus (Bob) Bouman.

April-Meistaking 1943

Op donderdag 29 april 1943 wordt door de Duitse bezetter bekend gemaakt om alle ongeveer 300.000 Nederlandse vrijgelaten krijgsgevangenen weer in krijgsgevangenschap weg te voeren. De achterliggende gedachte is om deze krijgsgevangenen te werk te stellen in Duitsland, waar een chronisch tekort is aan arbeidskrachten. Tegen dit besluit wordt eerst in Twente gestaakt en Limburg neemt snel het stokje over.

In Zuid-Limburg is sprake van twee stakingscentra: Heerlen, waar de mijnwerkers staken, het is een van de grootste verzetshaarden en in Maastricht geldt dit voor ambtenaren en industriearbeiders.

Op donderdag 29 april 1943 beginnen de landelijke stakingen eerst bij de industrie en later volgen de boeren en de ambtenaren. De staking duurt tussen de drie en zeven dagen, 175 Nederlanders "betalen" met hun leven, 80 van hen worden standrechtelijk gefusilleerd.

Algemene staking in Maastricht

In Maastricht zijn het op vrijdag 30 april 1943 de Rijks- en gemeenteambtenaren die het eerst het werk neerleggen, naar buiten lopen en zich verspreiden over de stad; het voorbeeld van de stakende ambtenaren vindt zijn vervolg. Andere ambtenaren laten hun werk liggen, staken en gaan de straat op. Het voorbeeld wordt ook gevolgd door het bankpersoneel dat het werk neerlegt en de straat op gaan. In de middag van vrijdag 30 april 1943 zijn het de arbeiders in de glas- en aardewerkindustrie bij de Sphinx die het werk neerleggen, zo'n vierduizend arbeiders; de Sphinx sluit haar poorten.

NSB-ambtenaren van de Posterijen, die in het postkantoor werken verhinderen door pressie op niet NSB'ers, dat er niet wordt gestaakt. De Maastrichtenaar reageert naar de niet stakende postambtenaren door aan de loketten aan het Hoofdpostkantoor aan het Vrijthof in lange rijen per persoon een postzegel van 1 cent te kopen.

In Maastricht heerst aanvankelijk een zekere uitgelatenheid, met cafébezoekers die elkaar op de schouder slaan en anti-Duitse moppen vertellen.

De plakaten waarin de stakers '*onder vreeselijkste dreigementen tot hervatting van hun werk werden aangezet*' worden gedrukt bij de drukkerij van Ernest van Aelst "Het Hooge Huis" aan de Witmakerstraat te Maastricht.²

Politiestandrecht

Op vrijdag 30 april 1943 voert de *Höhere SS- und Polizeiführer* Rauter het politiestandrecht landelijk in. Rauter bepaalt dat in Limburg standrechtelijk tien doodvonnissen moeten worden uitgesproken op een totaal voor Nederland van honderdvijfenzeventig vooraf gestelde doodvonnissen.

In Maastricht vindt op zondag 2 mei 1943 het Duitse politiestandrecht plaats in het gebouw van de *Polizeigefängnis*, het gevorderde Franciscanerklooster aan de Patersbaan waar 200 arrestanten terecht staan.

Het *Polizeistangericht* in Maastricht staat onder leiding van de *SS- und Polizeirichter aus Dusseldorf* Dr. Hansen met als aanklager is de beruchte SD'er Nitsch die verantwoordelijk is voor het politieke verzet in Limburg.

De C.C.D.-districtsleider Leo Brouwer en de Adjunct-hoofdcontroleur van de C.C.D. Leo Ruijters worden ervan beschuldigd dat zij handtekeningen op vrijdag 1 mei 1943 onder het C.C.D.-personeel hebben verzameld, om mee te doen met de staking. Hierdoor hebben ze '[...] door het organiseren van eener staking de openbare orde en veiligheid in gevaar gebracht.'

Het oordeel is duidelijk van *Das Polizeistangericht im SS- und Polizeisicherungsbereich für die Provinz Limburg und Nord-Brabant in Maastricht verurteilte am 2.5.1943 die nachstehend genannten personen Niederländische Staatsangehörigen zum Tode*:

Martinus (verzetsnaam Bob) Bouman, Pieter Ruijters, Leo Brouwer, Johannes Boogerd, Reinier Savelsberg, Servatius Toussaint en Meinardus Tempelaars.

De zeven ter doodveroordeelden worden op 2 mei 1943 na het aanhoren van hun vonnis overgebracht naar het schietterrein van de *Wehrmacht* 'Op de Hamert' binnen de gemeente Bergen (L). Daar worden ze 's-avond naar de fusilladeplaats geleid en gefusilleerd eerst vier en daarna drie "veroordeelden". De eerste groep bestaat uit de C.C.D.'ers, waarvan Bouman te zwak is op rechtop te staan. Hij mag zitten op een verhoging voor een berkenboom en de anderen staan naast hem. Van Nitsch krijgen ze vijf minuten om te bidden waarna de *Hauptmann* van het vuurpeloton zegt: '*Est ist vorbei*'. Nitsch verklaart na de Duitse bezetting verder over deze fusillade: '*und die vier reichten einander die hand*'. Bouman schreeuwt hier na "Leve het Vaderland, Leve de Koningin" en een vijftien man tellend vuurpeloton van de *Ordnungspolizei* fusilleert ze. Alle stoffelijke overschotten worden in een massagraf begraven.³ Leo Brouwer was 35 jaar toen hij in Wellerlooi werd doodgeschoten. Wij plaatsen nu een struikelsteentje voor zijn woonhuis.

Na de oorlog wordt onder leiding van de burgemeester van Bergen Sebastiaan Douven op maandag 1 juli 1946 en op aanwijzen van Nitsch de stoffelijke overschotten van de gefusilleerde mannen gevonden. De volgende dag dinsdag 2 juli 1946 worden de stoffelijke overschotten geïdentificeerd. De vrouw van Leo Brouwer en de Districtsgroepsleider van de C.C.D. Th. Meijerink doen de aanherkenning, zij herkennen hem '*aan den vorm van de schedel, de kleur van de haren en zijn schoenen*.'⁴ Leo Brouwer is herbegraven op de Ere-rotonde van de Algemene Begraafplaats aan de Tongerseweg te Maastricht.

¹ https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&miadt=0&mizig=310&miview=tbl&milang=nl&micols=1&misort=last_mod%7Cdesc&mip3=brouwer&mip1=leendert%20theodorus

² www.delpher.nl Het Parool van 28 oktober 1944

³ <https://www.archiefwell.nl/historie/tweede-wereldoorlog/massagraf-op-quotde-wellsche-heidequot-nu-de-hamert>

⁴ Proces-verbaal 375 en 145, Rijkspolitie Groep Bergen, post Well

